

Abraham op de proef gesteld

Interculturele Bijbelstudie: Genesis 22:1-18

Zuid-Soedan & Nederland

Op 17 november 2010 heb ik samen met 5 studenten van het *Canon Benaiah Poggo College* (Kajo-Keji, Zuid-Soedan) een Bijbelstudie gedaan over Genesis 22: God vraagt Abraham zijn zoon Izaäk te offeren. De studenten zijn (v.l.n.r. op foto): Emmanuel, Lubajo, Lalaka, Moses en Michael.

Hieronder volgt een beknopte weergave van het gesprek dat we in Zuid-Soedan over dit gedeelte hadden én een samenvatting van de bespreking van de groepen die in Nederland met dit gedeelte aan de slag gingen. Verslag door Jaap Haasnoot.

Werkwijze

- Als je dit met een groep doet, zorg dan dat je een gespreksleider hebt (we willen graag *iedereen* horen) en iemand die schrijft, voor het verslag (eventueel op flap-over).
- Ga eerst *zelf* met de tekst aan de slag. Dat is een *must*. Daarna deel je pas hoe er in Zuid-Soedan over een en ander wordt gedacht. Laat de deelnemers daar vervolgens weer op reageren: Wat denk je van de reactie uit Zuid-Soedan? Wat is apart? Wat is anders? Wat is hetzelfde?
- De hoofdvragen voor de Bijbelstudie die je eerst zelf doet, kunnen zijn: 1. Wat staat er? 2. Wat wil God (ons) zeggen? 3. Wat doe ik ermee?
- Voor de eerste hoofdvraag (wat staat er?) kun je een aantal W-vragen gebruiken. Bijvoorbeeld: Wat gebeurt er? Waar? Wie doen er wat? Waarom gaat het zo? Wat is vreemd? Wat begrijp ik niet? Wat vind ik mooi in dit verhaal?

Over het verhaal

a. God spreekt tot Abraham, maar hoe? (vers 1)

Zuid-Soedan (ZSD): God spreekt tot Abraham via een droom of Abraham hoorde een stem. Nu spreekt God nog steeds tot ons via dromen, visioenen en via de Bijbel. Hij spreekt niet meer tot ons via een hoorbare stem.

Schoonrewoord: God spreekt met een hoorbare stem en Abraham antwoordt God, dit gebeurt alleen in het O.T. en is heel bijzonder en persoonlijk.

Bennekom: Hoe weet Abr. dat het de stem van God is? Er staat niet dat hij twijfelde. Terwijl God van Hem vraagt zijn kind te offeren. Dat is nogal wat. Maar in die cultuur waarschijnlijk minder bizar dan in de onze.

Wekerom: Waarschijnlijk is God in de gedaante van een persoon naar Abraham toegekomen, zoals ook in Gen. 18. In ieder geval zal God met een hoorbare stem hebben gesproken in Gen.22. Nu spreekt God nog steeds tot ons via dromen, visioenen en via de Bijbel. Hij spreekt niet meer tot ons via een hoorbare stem. (Met dit laatste is niet iedereen het eens.)

b. Waarom offeren op een berg? (vers 2)

ZSD: Een berg is in het OT vaak een heilige plek. Daar moet geofferd worden. Ook is het een plek waar je God kunt ontmoeten. Denk maar aan Mozes op de berg Sinai.

Bennekom: Het beeld van opklimmen tot God (van de mens) en God die neerdaalt naar ons. Bergen spelen in de bijbel een grote rol, bijvoorbeeld Golgotha en Jeruzalem.

Wekerom: Dat was gebruikelijk. Je ziet om je heen hoe groot Gods schepping is. Jezus ging ook op een berg om in stilte te bidden. Op de berg Moria is later de tempel gebouwd.

c. Waarom gaan ezel en knechten mee? (vers 3)

ZSD: De ezel moet het hout en de spullen dragen. De knechten gaan mee omdat Abraham een rijk man is met veel bezit. Die hoort knechten te hebben.

Schoonrewoerd: Wij zien hierin: onvoorwaardelijk geloof en vertrouwen van Abraham in God.

d. Heeft 'op de derde dag' nog een speciale betekenis? (vers 4)

ZSD: Nee, de reis duurde gewoon 3 dagen, verder niet.

Wekerom: Deze geschiedenis is een schaduw van het offer van de Gods Zoon aan het kruis. Drie dagen was hij in het graf, totdat Hij uit de dood opstond. Voor Abraham was het alsof hij Izaäk uit de dood terugkreeg, toen God hem tegenhield om zijn zoon te doden. Zie ook Heb.11:17-19.

e. Waarom blijven de knechten achter? (vers 5)

ZSD: Ze mochten niet zien wat er zou gaan gebeuren, want het is een heilige plaats waar Abraham gaat offeren en daar horen knechten niet te komen.

Schoonrewoerd: Zodat de knechten niet zouden kunnen protesteren over het offer van Izaäk. Abraham krijgt even de tijd om nog met zijn zoon te zijn.

Wekerom: Deze moeilijk daad wilde Abraham alleen verrichten. De knechten zouden het niet begrijpen en hem misschien tegenhouden. Symbolisch: de Heere Jezus heeft alleen geleden in Gethsemane.

f. Liegt Abraham tegen de knechten ('daarna komen we terug')? (vers 5)

ZSD: [overtuigd] Ja, hij liegt! Maar hij moest wel, want anders zouden de knechten het offeren van Izaäk proberen tegen te houden en Abraham moet God gehoorzamen. Abraham heeft al eerder gelogen, in Egypte (Gen. 12). Toen was het niet goed.

(Naar aanleiding van dit laatste vertelt Lalaka een fabel-met-een-moraal over een dorpje waar de inwoners achter een leeuw aan zaten. Een vrouw was net bezig het (hele) lange gras te 'maaien', toen de leeuw haar tuin in rende en vroeg of zij hem kon verbergen. De vrouw gooide gemaaid gras over de leeuw en zei tegen de dorpbewoners dat zij de leeuw niet had gezien. Toen de leeuw onder het gras vandaan kwam, zei hij dat hij honger had en hij at de vrouw op. Liegen is dus flink fout, dat is wel duidelijk.)

Bennekom: Hij spreekt inderdaad de waarheid niet (liegen is een groot woord). Het gaat in dit gedeelte om gehoorzaamheid.

Wekerom: Nee! Uit Heb. 11:17-19 blijkt dat Abraham wist dat God machtig was om Izaäk uit de dood op te wekken. Daarom zei hij in geloof: wij komen terug.

g. Waarom moest Izaäk het brandhout dragen? (vers 6)

ZSD: Omdat hij de zoon is! Dat hoort de vader niet te doen, tenzij de zoon nog klein is.

Schoonrewoerd: Ook Izaäk heeft een onvoorwaardelijk geloof.

Ede: Wij vonden het opvallend dat de zoon het hout droeg, dat deed ons denken aan Gods Zoon, die ook het hout (=kruis) droeg.

h. Wat vinden we van de vraag van Izaäk? (vers 7)

ZSD: Dit is een normale vraag. Omdat er geen offerlam is, stelt hij deze vraag.

i. Wat is dat: een altaar bouwen? (vers 8)

ZSD: Dat is een vloertje maken met stenen. Dat werd in onze traditie ook gedaan. Men bouwde zelfs een kleine hut om het altaar heen, maar dan was het geen brandoffer.

Wekerom: Stenen op elkaar stapelen, rechthoekig, ongeveer een meter hoog (zoals je in kinderbijbels ziet), denken we.

Schoonrewoord bij vs. 9-10: De gewilligheid van Izaäk lijkt op de gewilligheid van Jezus.

j. Weten we iets over de Engel des Heren? (vers 11)

ZSD: Eén student: dat is Gabriël. Een ander: ik denk dat het Christus is.

Bennekom: Verwarrend: in vers 12 'Nu weet Ik'. Maar in vers 16 staat: 'spreekt de Here'. Dus is het een engel of God?

Wekerom: Ja, dat is de Zoon van God. In het OT komt Gods Zoon alleen voor in de gedaante van een Engel, bijv. Jozua 5:13-15, Daniël 3:25 en Gen.18.

k. Waar komt die ram opeens vandaan? (vers 13)

ZSD: Dat is gewoon een wonder. God voorziet. Alles is mogelijk bij Hem.

Schoonrewoord: Hierin zien wij Gods almacht en voorzienigheid.

Wekerom: Hij was er al, maar Abraham had hem niet eerder gezien. Iemand anders: die was door God gestuurd.

Over de betekenis van dit gedeelte (voor ons)

i. Abraham deed wat God van hem vroeg. Hij had toch ook kunnen weigeren?

ZSD: Student A: Nee, hij kon niet weigeren, want hij moest God gehoorzamen.

Student B: Abraham wist van tevoren dat God een alternatief zou bieden (de ram).

Student C: Abraham had Izaäk op een bijzondere manier uit Gods hand ontvangen. God had het recht om Izaäk terug te nemen. Abraham wist dat.

Ede: Abraham vertrouwde God en Zijn belofte, daarom weigerde hij niet.

Bennekom: Denk ook aan de parallellen tussen Abr. en God. God had ook de keuze, maar gaf toch Zijn Zoon. Abr. koos uit liefde. God ook! Je zou wat meer discussie verwachten. Of is het 'in discussie gaan' typisch iets van onze moderne westerse tijd? Zou kunnen. Maar je ziet deze vragen ook in de Psalmen.

m. De belofte(vers 16 vv) volgt na de test. Waarom is dat?

ZSD: Abraham is nu 'gekwalificeerd'. Nu weet God dat Abraham Hem met huid en haar lief heeft. En daarom volgt nu de belofte.

Schoonrewoord: De belofte wordt vernieuwd. Door Abrahams gehoorzaamheid zal uit zijn nageslacht Jezus Christus geboren worden.

Ede: Wij zien deze belofte als een bevestiging van een eerdere belofte.

Bennekom: Is dat zo? God had al eerder beloften gegeven. De belofte wordt hier wel versterkt.

Wekerom: Er rust altijd zegen op gehoorzaamheid aan God (zie het leven van Jozef).

n. Welk offer moeten wij brengen?

ZSD: A: We moeten onszelf geven als een levende offerande (Rom. 12:1), dan volgt zegen.

B: Ook al hebben we zelf weinig, toch moeten we dat weinig delen met mensen die niets hebben.

C: We moeten jaloersheid en eer opgeven en elkaar liefhebben. We zijn één familie.

Ede: Dat is voor iedereen persoonlijk, voor de één heeft het te maken met zijn karakter waar hij soms tegen moet vechten, voor de ander is dat het kwijtraken van familie of vrienden vanwege het geloof. Onze offertjes zijn maar klein. Wij geven relatief weinig, slechts een beetje van onze luxe.

Bennekom: Wat beleef je als een offer? Verschilt per mens. Als je iets mist of als het je iets kost. Zijn wij allemaal wat te gemakkelijk geworden? Ontlopen we de offers?

o. Hoe stelt God ons op de proef?

ZSD: **A:** Als ik bijvoorbeeld een beetje geld heb gespaard voor iets, dan kan het zijn dat een familielid ziek wordt en dat we dat geld voor medicijnen nodig hebben. Dan komen er vragen op me af: kan ik God wel vertrouwen? Heb ik Hem echt lief, ook als dit gebeurt?

B: Ik heb Gods stem gevolgd en ben dominee geworden. Maar er zijn perioden dat we echt heel weinig hebben. Dat komt het weleens op me af: waarom hebben we zo weinig terwijl we doen wat God van ons vraagt?

C: Soms zie je na het zaaien dat bij de burens van alles opkomt, terwijl onze groententuin leeg blijft. Dan is de test voor mij: heb ik God ook nu ook nog lief of ga ik klagen?

Schoonroed: Het hele leven zit vol beproevingen. Ziekte, overlijden, zonder baan komen te zitten. Dit mogen we altijd in het gebed tot God brengen en er op vertrouwen dat Hij voor ons zorgt.

Ede: Wij vragen ons ook wel eens af waarom bepaalde dingen ons overkomen, terwijl wij toch gelovig zijn. Geven wij in onze welvaart God nog wel de eer die Hem toekomt? Hebben wij Hem nog wel nodig?

Bennekom: Als er dingen gebeuren die 'aan je boom schudden'. Wij (in het Westen) denken overal controle over te hebben. We ervaren alleen afhankelijkheid met leven en gezondheid. Maar we zijn in alles afhankelijk! Is onze beproeving soms dat we niet onderdoor gaan aan de luxe en welvaart van deze wereld?

Wekerom: Twee jaar geleden hadden we grote problemen bij de disco in Wekerom, omdat de eigenaar aan zijn portiers opdracht had gegeven om ons met geweld van de openbare weg af te halen en ons tientallen meters uit de buurt van de disco te zetten. De eigenaar vond dat er minder klanten waren door ons evangelisatiewerk. We hebben op het punt gestaan met het evangelisatiewerk te stoppen. Maar we zijn toch blijven bidden en toch doorgegaan en hebben wegen gevonden om de jongeren daar te bereiken. Maar God stelt onze (gebeds)volharding wel op de proef.

p. Wat zegt dit gedeelte over God en over onszelf?

ZSD: **A:** God zegent hen die hem liefhebben. We kunnen Hem vertrouwen in elke situatie.

B: In dit verhaal vinden we de verlossing in Christus terug. God heeft ons zijn enige Zoon gegeven. God geeft de oplossing (Christus) voor ons probleem (de zonde).

C: Ik moet in God geloven met alles wat ik heb, want ik heb het allemaal van Hem gekregen. Daarom moet ik ook bereid zijn het gewillig aan Hem terug te geven.

Schoonroed: Abraham vergelijken we met God de Vader en Izaäk met Jezus de Zoon. Dit is een verwijzing naar God die zijn zoon Jezus opofferde aan het kruis voor onze zonden. Van dit gedeelte kunnen we leren dat je onvoorwaardelijk op God kunt vertrouwen.

Ede: God is écht te vertrouwen, maar vertrouwen wij God? Als er echt geen oplossing lijkt te zijn, kan God toch uitredde. Kijk maar naar Jezus, hoe Hij een oplossing was voor onze zonde. De grote vraag is: horen wij Zijn stem wel?

Bennekom: God is betrouwbaar! Tegelijk: we begrijpen God vaak niet. Waarom deze vraag aan Abraham? Waarom laat God onze kerk niet bloeien? Dat is toch tot Zijn eer? God gaf Zijn Zoon! God heeft als Vader Zijn Kind verlaten. Dit gedeelte gaat over de betrouwbaarheid van God en het vertrouwen van ons mensen. We willen graag groeien in vertrouwen!

Wekerom: God is echt te vertrouwen. Izaäk is niet gedood door een offer. Bij de heidenen worden wel kinderen gedood bij een offer (ook bij abortus). Voor God was het niet nodig om Abraham te beproeven, want Hij kende hem en wist hoe hij zou reageren. Maar God vond het nodig voor Abraham zelf, zodat het geloof van Abraham versterkt zou worden. Want na deze beproeving zei Abraham "de Heere zal het voorzien". Zijn vertrouwen in God was gegroeid.